

Analiza I R

tydzień dziesiąty, 3.12.2012 – 9.12.2012

Szanowni Państwo, po analizie wyników kolokwium postanowiłam zmienić nieco metody dydaktyczne (prawda, że to bardzo poważnie brzmi?). W nadchodzącym tygodniu będziemy więc pracować inaczej. We wtorek pierwsza godzina zajęć poświęcona będzie na samodzielne rozwiązywanie zadań w grupach, w drugiej godzinie grupy podzielą się z pozostałymi swoimi rezultatami. Sądzę, że prezentacje i dyskusja przeciągną się na środek. W razie czego przejdziemy do szeregów liczbowych. Oto zadania przeznaczone do rozwiązywania grupowego wraz ze wskazówkami:

Grupa 1 - podstawienia Eulera Podstawienie Eulera służy do znajdowania funkcji pierwotnych do funkcji postaci $f(x) = R(x, \sqrt{ax^2 + bx + c})$, gdzie R jest wymierną funkcją dwóch zmiennych. Chodzi o to, żeby funkcję zawierającą pierwiastek sprowadzić do funkcji wymiernej. Jeśli oznaczymy $y := \sqrt{ax^2 + bx + c}$ sprowadza się to do sparametryzowania fragmentu krzywej

$$x \mapsto (x, \sqrt{ax^2 + bx + c}) \in \mathbb{R}^2$$

dla $y > 0$ parametrem t w taki sposób, aby $x(t)$ i $y(t)$ były wymierne.

- (1) PIERWSZE PODSTAWIENIE EULERA działa gdy $a > 0$, podstawiamy $y = \sqrt{ax} + t$. Wyznaczamy $x(t)$, $y(t)$ i $dx = x'(t)dt$;
- (2) DRUGIE PODSTAWIENIE EULERA działa gdy $c > 0$, podstawiamy $y = tx + \sqrt{c}$;
- (3) TRZECIE PODSTAWIENIE EULERA działa gdy łatwo jest wybrać punkt (x_0, y_0) na krzywej, tzn $y_0 = \sqrt{ax_0^2 + bx_0 + c}$, podstawiamy $y - y_0 = t(x - x_0)$. Prowadząc rachunki warto zapisać y^2 w potęgach $x - x_0$ zamiast x .

Zadanie polega na obliczeniu trzema sposobami całki nieoznaczonej

$$\int \frac{dx}{x + \sqrt{x^2 - x + 1}} \quad \text{oraz jej wersji oznaczonej} \quad \int_0^1 \frac{dx}{x + \sqrt{x^2 - x + 1}}.$$

Grupa 2 – podstawienia trygonometryczne i hiperboliczne dla całek z pierwiastkami. Gdy funkcja podcałkowa ma postać $f(x) = R(x, \sqrt{ax^2 + bx + c})$ można spróbować pozbyć się pierwiastka stosując podstawienia trygonometryczne lub hiperboliczne. Obliczcie poniższe całki używając wskazanych podstawień i zastanówcie się w jaki sposób powinno się decydować, którego z podstawień można i warto użyć w konkretnym przypadku:

$$\int \frac{dx}{(x^2 + a^2)\sqrt{x^2 + b^2}} \quad x = b \operatorname{tg} t, \quad \text{dwa przypadki } 0 < a < b, \quad 0 < b < a;$$

$$\int \frac{dx}{x^2 + 2x + 2}, \quad x + 1 = \operatorname{tg} t;$$

$$\text{całka jak wyżej,} \quad x + 1 = \sinh t;$$

$$\int_0^1 \frac{dx}{5 + 3\sqrt{1 - x^2}}, \quad x = \sin t.$$

Jako zadanie dodatkowe proszę zapisać funkcje odwrotne do $\sinh$ i $\cosh$ z użyciem logarytmów.

Grupa 3 – definicja całki Riemanna oraz różne całki oznaczone. Rozważając sumy Riemanna odpowiednio dobranych całek wykazać, że

$$\lim_{n \rightarrow \infty} n \sum_{k=1}^n \frac{1}{n^2 + k^2} = \frac{\pi}{4}, \quad \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{n+1} + \frac{1}{n+2} + \dots + \frac{1}{kn} \right) = \log k, \quad \mathbb{N} \ni k \geq 2$$

Obliczyć pole obszaru ograniczonego krzywymi (wybrać dwa punkty spośród poniższych)

- (a) $y = x^2, \quad y = \frac{1}{2}x^2, \quad y = 3x,$
- (a) $y = e^{3x}, \quad y = e^{-x}, \quad y = \sqrt{e},$
- (a) $y^2 = -x, \quad y = x + 6,$
- (a) $y = \arctg x, \quad y = \operatorname{arccotg} x, \quad y = 0.$

Grupa 4 – Różne całki oznaczone. Wybierzcie kilka całek oznaczonych i policzcie je. Im więcej tym lepiej. Im trudniejsze tym lepiej

- (a) $\int_0^1 \frac{\arctg \sqrt{x}}{(1+x)\sqrt{x}} dx;$
- (b) $\int_0^{\pi/2} \frac{dx}{1 + \operatorname{tg}^p x}$ dla $p \in \mathbb{R};$
- (c) $\int_0^1 \sqrt{\frac{2+x}{2-x}} dx;$
- (d) $\int_1^2 \frac{dx}{x^3 \sqrt{x^2+1}};$
- (e) $\int_0^{\pi} \frac{dx}{3 + 2 \cos x};$
- (f) $\int_0^{\log 2} \sqrt{e^x - 1} dx;$
- (g) $\int_0^{\frac{3}{4}} \frac{dx}{(1+x)\sqrt{1+x^2}};$
- (h) $\int_a^b (x-a)^m (b-x)^n dx, \quad m, n \in \mathbb{N}, \quad a < b;$
- (i) $\int_0^1 (1-x^2)^n dx, \quad n \in \mathbb{N};$
- (j) $\int_0^1 \sqrt{1+4x^2} dx;$
- (k) $\int_{-\pi}^{\pi} \frac{dx}{1 + \sin^2 x};$
- (l) $\int_0^{\pi} \frac{dx}{1 + 2 \sin x (\sin x + \cos x)};$

(m) $\int_0^\pi \cos^n x \cos nx \, dx;$

(n) $\int_0^\pi \frac{\sin nx}{\sin x} dx, n \in \mathbb{N}.$